

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Remissyttrande över delbetänkande av Blåljusutredningen, Stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och andra samhällsnyttiga funktioner (SOU 2018:2)

Sammanfattning

Åklagarmyndigheten tillstyrker förslagen med några kommentarer.

En utvidgad kriminalisering av angrepp på blåljusverksamhet (avsnitt 5.3)

Av den beskrivning och kartläggning som gjorts i utredningen om att angrepp på polis, räddningstjänst och ambulanssjukvård har förekommit frekvent under en tioårsperiod i olika delar av landet är det, enligt Åklagarmyndigheten, klart att en ny straffbestämmelse skulle tydliggöra samhällets reaktion på denna typ av gärningar. En uttrycklig och lättillgänglig straffbestämmelse för angrepp på blåljusverksamheten torde även främja en effektivare lagföring.

Med s.k. blåljuspersonal avses enligt direktiven till utredningen polis, ambulans- och räddningstjänstpersonal. Blåljusverksamhet är således ett vedertaget begrepp. Det föreslagna gradindelade brottet blåljussabotage avser just den som angriper eller annars stör polis, räddningstjänst eller ambulanssjukvård. Möjligen skulle det kunna förtydligas vilka mer specifika räddningsinsatser, utöver brandförsvaret, som avses ingå i begreppet ”räddningstjänst”(jfr författningskommentaren s. 167 f).

Blåljussabotage har brottet flygplatsabotage i 13 kap. 5 b § brottsbalken som modell. Argumenten för att den nya straffbestämmelsen bör placeras i 13 kap. brottsbalken är övertygande. Beträffande föreslagna straffskalor för blåljussabotage och grovt blåljussabotage finns en överensstämmelse med straffskalorna för flygplatsabotage och flygplatsabotage, grovt brott. Eftersom fråga är om en typ av sabotagebrott som riktar sig mot särskilt viktiga samhällsfunktioner som ytterst har som uppdrag att skydda människors liv och hälsa, är det naturligt att det inte finns böter i straffskalan. Av samma skäl anser Åklagarmyndigheten liksom utredningen att blåljussabotage bör vara ett s.k. artbrott. Ett yttersta straffmaximum om livstid är relevant då det är svårt att förutse hur brottsligheten av aktuellt slag utvecklas i framtiden.

Enligt utredningen begås angrepp mot blåljuspersonal företrädesvis av tonårspojkar och unga män. Av 29 kap. 7 § brottsbalken framgår att om någon begår brott innan han eller hon har fyllt 21 år ska dennes ungdom särskilt beaktas vid straffmätningen. Åklagarmyndigheten noterar att den av regeringen tillsatta utredningen för att se över den straffrättsliga särbehandlingen av unga lagöverträdare, som ska redovisas senast den 21 december 2018 (Dir. 2017:122), kan komma att få betydelse även i detta sammanhang.

Åklagarmyndigheten delar utredningens uppfattning att inte vilket hindrande eller vilken försening som helst kan vara straffbart och att det behövs en kvalificering. För att kunna dömas för blåljussabotage förutsätts enligt förslaget att gärningen är *ägnad att allvarligt hindra eller försena genomförandet av ett uppdrag*. Enligt utredningens författningskommentar avses ”att ett uppdrag påtagligt försvåras även om det kan genomföras” (s. 169). Härvid vill Åklagarmyndigheten framhålla att vad som påtagligt försvårar ett uppdrag kan vara föremål för olika uppfattningar, vilket riskerar en spretig rättstillämpning inledningsvis. Problemen ska dock inte överdrivas.

Vid en praktisk tillämpning av den föreslagna straffbestämmelsen torde i många fall åklagare och polis även behöva utreda vilka andra brott som gärningen kan utgöra, om blåljussabotage av olika skäl inte kan bevisas. Utredningen har ägnat särskilt intresse åt konkurrensproblematiken, vilket välkomnas av Åklagarmyndigheten.

Översyn av straffskalorna avseende brotten i 17 kap. brottsbalken (avsnitt 5.4)

Utifrån de motiveringar som framförts i utredningen tillstyrker Åklagarmyndigheten en höjning av straffskalan för grovt våld eller hot mot tjänsteman (17 kap. 1 § andra stycket brottsbalken) till fängelse i lägst ett år och högst sex år. Avseende övriga brott i 17 kap. brottsbalken finns, som utredningen konstaterat, inte några behov av förändringar utan dessa är väl avvägda.

Behovet av ett förstärkt straffrättsligt skydd för andra personalkategorier än blåljuspersonal (avsnitt 5.5)

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att det finns ett behov av att, utöver blåljusverksamheten, öka det straffrättsliga skyddet mot våld och hot avseende samhällsnyttiga funktioner och värna om dessa personers arbetsmiljö. Åklagarmyndigheten noterar att utredningens förslag att innefatta alla yrkesutövare - även med den begränsning till hot- och våldsbrott som anges - innebär ett vidsträckt tillämpningsområde och att det därför skulle kunna hävdas att det finns en viss risk för att straffskärpningsregeln i 29 kap. 2 § brottsbalken urholkas. Å andra sidan har Åklagarmyndigheten förståelse för att en avgränsning av samhällsviktiga funktioner svårligen låter sig göras i lagstiftningssammanhang och tillstyrker med dessa kommentarer förslaget.

*Lag (1975:688) om skydd för viss tjänsteutövning
(avsnitt 5.6)*

Förslagen är ändamålsenliga och tillstyrks av Åklagarmyndigheten.

Detta yttrande har beslutats av vice riksåklagaren Kerstin Skarp. I beredningen har deltagit rättschefen Lars Werkström och vice överåklagaren Astrid Eklund. Föredragande har varit kammaråklagaren Yvonne Brandell.

Kerstin Skarp

Yvonne Brandell